

liging der diakenen vasthield aan de vooropstelling van het „inzamelen van aalmoezen en goederen“ en in de tweede plaats noemt het „uitdeelen“. Dit leidt zoo licht ertoe om een te voornamelijk plaats te geven aan de vraag, hoe we de inkomsten en de uitgaven kunnen doen kloppen.

Dit is ook de instelling, die ertoe leidt, dat we gaan vragen: waarom moet ik zooveel betalen, en voor de diaconie en als belastingbetaler mede voor de kosten der openbare armenzorg. Al zulke vragen miskennen de noodzakelijke vooropstelling van de gedachte, dat God ons een roeping geeft. Geeft Hij ons een roeping, dan moeten we ook vertrouwen, dat Hij die roep, ook getrouw maakt; dat we in het geloof arbeidende, ook in dat geloof de middelen zullen vinden. Als dat eenmaal voor ons vast staat, dan gaan we samen met en voor elkander de middelen zoeken.

De lijn, waarop de diaconie en haar arbeid zich beweegt, heeft echter met de lijn, waarop de burgerlijke armenzorg ligt, snijpunten. Daarom hebben we ook na te gaan hoe we de diaconale hulp praktisch in t'geheel der armenzorg moeten inpassen. Thorbecke heeft in zijn beschouwingen over de taak der Overheid met betrekking tot de armenzorg gezegd: „De roeping der kerk kan niet zijn de armenzorg staathuishoudkundig te behandelen“. Hij stelt daartegenover, dat de diaconie een ander beginsel hebben. „Zij is het orgaan voor individuele godsdienstige liefdadigheid“. Krachtens zijn liberaal beginsel wilde Thorbecke de diaconie beperken tot het enger terrein der kerk onder toezicht van de Overheid.

Groen eischte de geheele armenzorg op voor de diaconie. Het laatste standpunt gaven we prijs, het eerste is ons te beperkt gesteld. In tegenstelling met Thorbecke zien we wel degelijk als de roeping der kerk de armenzorg in staathuishoudkundig verband te zien. Dit vond onder meer uitdrukking in de samenwerking inzake de toepassing der kindervetten en inzake de geneeskundige verzorging. Daarom erkent de Overheid de particuliere en kerkelijke liefdadigheid als zodanig; de armen wel eischt voor deze den voorrang. Toch, is er, nu er niet het minst onder voorgaan van onze Gereformeerde diaconieën, een inpassen gekomen is in het groot geheel van den maatschappelijken strijd tegen de armoede, bijzondere noodzaak om nooit de tweeërlei lijn uit het oog verliezen.

De scheidslijn ligt niet alleen zooals Thorbecke die zag: de kerk het orgaan voor de individuele liefdadigheid, de Overheid de staathuishoudkundige hulp, want dan zou eenzijdig de wet van 1912, die toestond dat de Overheid ook volgens methoden van individualisatie zou helpen, en het optreden der diaconieën, door zich te rangschikken onder de organen, die de staatstaak helpen volbrengen anderzijds, ten slotte tot het uitwischen van de grenzen hebben gevoerd.

Het is echter wel te begrijpen, dat we dreigen te komen tot een gevaarlijke doormenging, omdat juist in onzen tijd zoo sterk naar voren treedt, dat de economische omstandigheden het moeilijk maken voor de diaconie zich te handhaven.

De diaconie ziet, dat de toepassing o.a. der kindervetten en de geneeskundige verzorging samenwerking vereischen en dat voorts naast de geregelde steunverlening, de overheidszorg door individualisatie zich almeer stelt op het standpunt der particuliere zorg. Waarom zal de diaconie verder gaan beletten? Zij kan immers ook de eigen leden der kerk bij onvoldoende middelen met meer vrijheid overgeven aan de burgerlijke verzorging dan vroeger het geval kon zijn. Van den anderen kant ziet Maatschappelijk Hulpbetoon, dat de diaconieën haar eigen standpunt van voorgaan beginnen prijs te geven; zij handhaaft dan minder streng den eisch, dat de diaconie voorrang moet hebben bij de hulpverlening.

Het is voor de diaconie zoo verleidelijk verder te gaan op dit spoor.

We stelden in den aanvang voorop, dat in de bestrijding van het kwaad en in het verzachten van het leed door de Overheid zich iets kan openbaren van het Koninkrijk der gerechtigheid, zooals dat eenmaal in Christus zijn voltooiing zal verkrijgen. Welnu, wanneer thans aanvaard is, dat de burgerlijke armenzorg niet uitsluitend het karakter van politiezorg draagt, die de menschen alleen in het leven behoudt, maar ook arbeiden mag naar den eisch der individuele hulpverlening, ligt dan daarin niet de aanleiding om het met ons diaconale principe niet zoo nauw te blijven nemen? Hier staan we inderdaad voor het eigenlijke criterium. We mogen ons niet laten misleiden door een redeneering, die een schijn van recht heeft. Voorop sta, dat, erkennen we de bevoegdheid der Overheid om zelve armenzorg uit te oefenen, daarin niet ligt opgesloten, dat de kerk mag terugtreden of iets van haar taak mag prijsgeven. Wanneer we goedkeuring eraan hechten, dat de burgerlijke armenzorg naar methodes van liefdadigheid haar werk verricht, dan moeten we dat doen onder tweeërlei voorbehoud. Allereerst onder dit beding, dat zij de kerkelijke en particuliere liefdadigheid niet verdringt, maar deze in haar volle recht van voorrang late en wij er dus ook nooit aan medewerken onzerzijds dit recht prijs te geven.

Maar in de tweede plaats onder beding, dat

we onze oogen er voor wijd open houden, dat de Overheidszorg wel met methodes van individualisatie aan de liefdadigheid ontleend, haar arbeid mag verrichten, doch dat daardoor haar arbeid nooit het karakter van liefdadigheid verkrijgt. De Overheid treedt altijd dwingend op en dit sluit alle gedachte aan liefdadigheid, die berust op het vrijwillig offer, gebracht uit Christelijke liefde, uit. Bovenal echter: de Overheid kan in haren arbeid nooit iets leggen van de zorg voor het geestelijk welzijn. Dit blijft de eere-taak, het recht en daarom de heilige plicht der kerk. Hier loopen de lijnen door zonder elkander ooit te kunnen snijden.

De materiele zorg van de Overheid heeft als vallende onder de burgerlijke gerechtigheid wel een ideeëel kant, evenwel zij blijft altijd geheel onderscheiden van de kerkelijke zorg, die opkomt uit het hooge priesterlijk ambt van Christus.

Onze diaconieën moeten zich er steeds van blijven doordringen, dat het beginsel blijft. Ook al is de absolute toepassing niet meer in alle omstandigheden mogelijk, wij moeten vasthouden, dat dit blijven bij het beginsel vóór alles noodzakelijk maakt te zoover te gaan met het verlenen van onderstand als de middelen en plaatselijke verhoudingen dat eenigszins mogelijk maken en zo bij volslagen onmacht alleen uit overmacht de hulp der Overheid toe te laten.

Daarom is het ook gevaarlijk ten deze regelen te stellen of gedragslijnen aan te geven, waardoor de diaconieën wat meer kunnen gaan overlappen aan Maatschappelijk Hulpbetoon.

Zulke maatregelen zouden, dit is te eerste bezwaar, ongelijk werken. Een diaconie die weinig met moeilijkheden te worstelen heeft, kan veel verder gaan dan een diaconie, die uitermate begrensd wordt door plaatselijke of tijdelijke wederwaardigheden. Geeft men gedragslijnen aan, dan zal dit voor de eene te weinig baat opleveren, voor de andere onnodige ruimte van handelen bieden. Zij kon verder gaan, maar ziet door de voorgestelde gedragslijn, dat zij niet zoover behoeft te gaan en gevoelt zich dus vrij den kring van hare hulpverlening minder ruim te trekken.

Het tweede bezwaar tegen zulke gedragslijnen is, dat zij als normaal, d.w.z. blijvend, zouden sanctioneerden, wat eigenlijk als noodtoestand en dus als tijdelijk moet blijven gelden. Het noodlottige hiervan springt teneer in het oog, wanneer men eraan denkt, dat er — naar wij mogen hopen — weer verruiming komen kan. Een gedragslijn in tijd van depressie mag de diaconieën niet voor de toekomst blijvend op lager plan hebben gebracht.

Het zal na het voorafgaande geen verwondering wekken, dat ik voorts als volkomen onjuist de redeneering verwerp, die den schoolstrijd stelt naast de quaestie der armenzorg. De schoolstrijd ging om de vrijheid en het recht der ouders om hun kinderen te doen onderwijzen naar hun eigen levensovertuiging. Het was inbreuk op de vrijheid, dat zij geen eigen scholen mochten oprichten. Deze vrijheid werd verkregen. Het was inbreuk op het recht, dat de Overheid wel voor de openbare scholen op neutralen grondslag de kosten zou vergoeden, niet voor de particuliere scholen op belijdenis-grondslag. Deze inbreuk op het recht werd door de wet van 1921 weggenomen.

Maar hoe staat het met de armenzorg?

Voor onze armenzorg vragen we als recht de vrijheid, om zelf onze behoeften te ondersteunen. Dit kan nooit gepaard gaan met den eisch, dat de Overheid de kosten van onderstand betaale of vergoede. Het één sluit het ander uit.

Toen ik in 1906 voor het eerst diaken werd in de toen nog ongedeelde kerk van Den Haag, bedroeg het geheele budget f 16000. Nu zijn we tot drie heiren geworden: Den Haag-Oost, Den Haag-West, Den Haag-Zuid. En samen belopen de uitgaven nu meer dan f 100.000. Maar maakt het bedrag nu de positie principieel anders? Voor de nieuwe armenwet van 1912 vroegen we aan de Overheid: laat ons recht en vrijheid behouden om onze eigen behoeften te ondersteunen. Zouden we nu in 1936 vragen: geef ons recht en vrijheid doordat we niet meer zelve betalen maar het uit de staatskas krijgen wat onze broeders en zusters behoeven?

Uit dezen hoofde is ook principieel te verwerpen de gedachte om vrijdom van belasting te vragen voor het geld, dat men aan de armenzorg besteedt. Reeds hierom moet dit veroordeeld worden, omdat men dan aan den fiscus zou moeten opgeven wat men aan de diaconie had geofferd. Geofferd, neen, dat woord mag ik dan niet meer gebruiken. Het is geen offer geweest, want ik vraag, wat ik aan de diaconie gaf, terug. Geen offer, wat dan wel? Een voorschot op afbetaling aan de Overheid? De leden der Gereformeerde Kerken zouden dan declaraties mogen inzenden bij de Overheid voor hetgeen zij des Zondags in den collecte-zak hadden gedaan.

Maar hoe dan met het bewijs? Tot dusver gold altijd voor alle gaven van liefdadigheid de geheimhouding. Men zou dan eigenlijk de collectezakjes moeten afschaffen en zoo iets als lijsten ter teekening moeten invoeren met quitanties vanwege de diaconie als bewijsmiddel.

Het zou wel fraai worden. Liever blijven we dus bij het beginsel.

Ik wil daarom ten slotte dit beginsel nog eenmaal formuleeren.

De eigenlijke taak der Overheid is de armoede te bestrijden met algemeene middelen: economische politiek, die al wat tot mindere welvaart leidt, tegengaat; maatregelen, die het ontstaan van armoede trachten te verhinderen, verzekering tegen werkloosheid enz. enz.

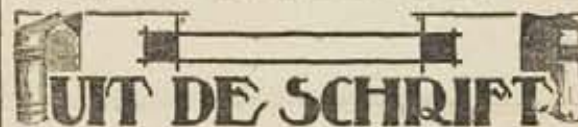
We wezen reeds op al die veelheid van bemoeiing, die de Overheid heden ten dage met het economisch en sociaalpolitieke leven heeft. We noemden eveneens de steunregeling voor werklozen. Daarentegen behoort alle individuele armenzorg in beginsel tot het terrein der particuliere hulpverlening. En in het bijzonder moet op het terrein der particuliere hulpverlening de kerkelijke barmhartigheid naar haar eigen beginsel erkenning vinden. Wie niet staat in het volle en klare besef, dat de diaconie opkomt uit het ambt en daarom behoorende tot de roeping der kerk als instituut, van de overheid vrijheid moet eischen en van de kerk zelve getrouwe plichtsvervulling in t'brengen van het offer der liefde op het heilig altaar, geeft in beginsel het eigen recht der diaconie prijs, komt er steeds meer toe terrein na terrein aan de overheidszorg over te laten: Wie niet leeft uit het besef der roeping, maakt van de armenzorg een zaak van financieel beleid. En dan is er geen reden om de overheid niet te hulp te roepen en alle armenzorg al meer via den fiscus mogelijk te maken, het geld voor de behoeften in plaats van het aan de diaconie toe te vertrouwen, liever op het belastinghijet te verrekenen.

Ik eindig. Laat mij ten laatste u mogen herinneren aan wat Paulus eens heeft gezegd bij zijn afscheid aan Efese:

„En nu, broeders, ik beveel u Gode en den woorden Zijner genade, die machtig is u op te bouwen en u een erfdeel te geven onder al de heiligen. Ik heb niemands zilver of goud of kleeding begeerd. En gijzelven weet, dat deze handen tot mijn nooddrift en dergenen, die met mij waren, gediend hebben. Ik heb u in alles getoond, dat men, alzoo arbeidende, de zwakken moet opnemen en gedanken aan de woorden van den Heere Jezus, dat Hij gezegd heeft: het is zaliger te geven dan te ontvangen.“

Paulus, de groote leerstellige, zij ook als Apostel der barmhartigheid onze leermeester.

s. gr. v. B. C.

UIT DE SCHRIFT

Verhoord gered.

Uw gebed is verhoord. . . .
Lukas 1:13 b.

Dat Zacharias gebeden heeft, blijkt uit het woord van den engel: „Vrees niet, Zacharias, want uw gebed is verhoord, en uw vrouw Elizabeth zal u een zoon baren, en gij zult zijn naam heeten Johannes“.

We worden door deze woorden nieuwsgierig gemaakt naar de stof, den inhoud van zijn gebed.

Deze nieuwsgierigheid schijnt niet moeilijk te bevredigen. De gave van een zoon aan den ouden priester en zijn onvruchtbare vrouw is de verhooring van zijn bidden. Dus overschrijdt onze fantasie wel niet de grens met de veronderstelling, dat Zacharias en Elizabeth gebeden hebben om een kind.

Toch zijn we zoo nog niet klaar met onze vraag naar de stof van Zacharias' gebeden. Het mag ons immers niet ontgaan, dat de verkondiging der verhooring geschiedt aan den dienstdoenden priester; en in den tempel.

Zoo trachten we geloovig in te dringen in den zin van het moment en van de plaats der heilsvolkondiging; het was ter ure des reukoffers, en Zacharias was in den tempel des Heeren ingegaan. Ontgaat ons daarbij niet, dat onze God bij Zijn openbaring der verlossingsgeheimen aan tijd noch plaats gebonden is. De engel Gabriël werd van God gezonden naar een stad in Galilea, genaamd Nazareth, tot de maagd Maria. Nochtans, als we gaan zoeken naar de stof van Zacharias' bidden, aanvaarden we dankbaar de aanwijzingen van het tekstverband. Het ging den Heere blijkbaar bij het hooren naar dat bidden om nog iets anders dan om het geven van huiselijk geluk in een vroom priestergezin ergens in het Judeesche gebergte. Het woord, dat Zacharias' en Elizabeths lang verwachte en eindelijk gekregen geluk inleidt, is in den tempel gesproken.

Al dadelijk wordt het ons duidelijk nu, dat God de gave van het kind Johannes geeft in het groot verband van Zijn verbondswelddadigheid. Het huisgezin en zijn ontplooiing is niet het einde van Gods wegen. Kinderzegen blijkt hier met den tempel samen te hangen. Zoo krijgt het kind van Zacharias en Elizabeth straks ook niet een naam van burens en familie. De wil tot bestendiging van den familienaam moet wijken voor den geopenbaarden naam. Het kind is nog iets anders dan stamhouder; zijn naam moet van Gods trouw aan heel Zijn volk dagelijks spreken.

Nu kam
bieden om
is verhoor
heiligd wa
bonds. Ge
hun wens
van Israë
de ouder
begeeren
Judeesche
die dagen
zang, dien
met de b
stond voo
gebeuren
voelde h
wilde d
den, die
het leven
hun deel
zoo heere
samen ble
werd. Hun
ningen van
er om Ze
een Jood,
hartstocht
voordal h
hun gesla
Zouden
Gods? Een
voor de v
was dus
beden heb
denken ze
Maar w
De enge
hunner h
geloovige
De enge
de achist
die van A
tempel. E
deeld in
dag der v
functies
s'morgens
Zacharias
het rouko
van dat
volk verho
Het is
een offer
altaar gel
de beur
hebben v
uit op he
van het t
alleen het
draagt hi
op de ko
symbool
hof. En
bidt met
hartigheid
welgeval
Dan zei
hoord“.

Dat is
uit de on
Maar d
een kind
Dat was
die spreek
het verbo
Doch n
Als hij z
heiligste
die al zij
mule aan
Dan is
God m
God kan
beden nie
Omdat de
formule
met al h
der barm
Het bid
omvat al
van hun
En onze
huiselijk
tot God
bidding.
W.

Span v
De red
Maer g